

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýřovou, Ph.D. ve věci

žalobce: **M. N.**
st. příslušnost R. f.
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 8. 2023, č. j. OAM-923/ZA-ZA11-P15-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 8. 2023, č. j. OAM-923/ZA-ZA11-P15-2022, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce podal žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 8. 2023, č. j. OAM-923/ZA-ZA11-P15-2022 („napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný rozhodl tak, že opakovaná žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany je nepřijatelná podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu („zákon o azylu“), a řízení o udělení mezinárodní ochrany zastavil podle § 25 písm. i) zákona o azylu.

II. Související skutkové okolnosti a napadené rozhodnutí

1. Žalobce v minulosti podal žádost o mezinárodní ochranu dne 29. 9. 2019, a to pro svou obavu z „mafianů“, spojených s vládou a policií, kterým ukradl nějaké peníze. Žalovaný žalobci mezinárodní ochranu neudělil. Žaloba žalobce proti rozhodnutí, kterým mu nebyla mezinárodní ochrana udělena, byla zamítnuta rozsudkem zdejšího soudu ze dne 21. 10. 2021, č. j. 34 Az 27/2019-42. Kasační stížnost žalobce proti tomuto rozsudku byla odmítnuta pro nepřijatelnost usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2022, č. j. 5 Azs 329/2021-25.
2. Žalobce následně podal žádost o mezinárodní ochranu dne 13. 10. 2022. Při poskytnutí údajů k žádosti dne 18. 10. 2022 žalobce sdělil, že pochází z I. v R. Nemá žádné náboženské vyznání, není členem žádné politické strany či skupiny. Je svobodný, má v České republice přítelkyni, která je občankou České republiky, plánují sňatek. Do České republiky odletěl z Moskvy dne 7. 9. 2013. Vrátil se tam ještě v srpnu 2014 a v červenci 2015. Od té doby měl v ČR vízum za účelem studia. O mezinárodní ochranu žádá proto, že se nechce vrátit do Ruska, nechce za Rusko válčit. Je tam mobilizace, žalobce tam byl ve vojenské službě, mohou ho povolat. Nesouhlasí s válkou na Ukrajině. Bojí se, že může mít potíže i proto, že tady byl na několika akcích na podporu Ukrajiny. Byl na dvou demonstracích v Brně v dubnu a v květnu 2022.
3. Žalovaný v napadeném rozhodnutí dospěl k závěru, že skutečnosti uváděné žalobcem jako důvod podání žádosti o mezinárodní ochranu nejsou novými skutečnostmi ve smyslu § 11a odst. 1 zákona o azylu, neboť se netýkají změny situace v zemi jeho původu, důvodů jeho odchodu z vlasti, jím prezentovaných problémů, které tam měl mít, ani důvodů, pro něž by měl mít jakékoliv obavy v případě návratu do země původu, tím méně pak svědčících o tom, že by žalobce mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu. Podle žalovaného v zemi původu žalobce nedošlo od 23. 10. 2019, tedy od okamžiku rozhodnutí o jeho minulé žádosti o udělení mezinárodní ochrany, k žádné změně, která by mohla představovat novou skutečnost ve smyslu § 11a odst. 1 písm. b) zákona o azylu.
4. K obavě žalobce z odvodu do války žalovaný sdělil, že tato skutečnost byla žalobci bezesporu objektivně známa již v průběhu předchozího řízení o udělení mezinárodní ochrany. Žalobce mohl, resp. měl povinnost tuto skutečnost uvést, pokud ji považoval za natolik závažnou, že ji nyní označuje za důvod podání opakované žádosti o mezinárodní ochranu. Dle žalovaného je důsledkem zavinění žalobce, že tato skutečnost nebyla předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, neboť se rozhodně nejedná o novou skutečnost. Rusko a jeho vojáci působili na Ukrajině (v Doněcké a Luhanské oblasti, a v oblasti Krymu) v rozporu s mezinárodními závazky již od roku 2014. Dříve také ruská armáda zasáhla do bojů v oblasti Abcházie a Jižní Osetie, Moldavského Podněstří, nebo do

bojů o Národní Karabach mezi Arménií a Ázerbájdžánem, do bojů v Sýrii a v dalších oblastech. Tvrzená obava žalobce je proto účelová, žalobce ji uvádí ve snaze jakýmkoliv způsobem získat legální pobyt.

5. Žalovaný se dále zabýval povahou branné povinnosti jako základní státoobčanské povinnosti. Uvedl, že mobilizace v Rusku byla ukončena, proto jedinci nemohou být do armády odváděni. A pokud se v době mobilizace na území Ruské federace nenacházeli, nemohou za to být postihováni. S odkazem na informace o zemi původu se zabýval také tím, zda navrátilcům hrozí vyšší riziko odvodu, než běžným občanům a shledal, že nikoliv. Pokud jde o obavu žalobce související s jeho účastí na demonstracích, tvrzení žalobce byly jen obecného charakteru. Dle žalovaného se jedná o nepodloženou spekulaci, žalobce neuvedl, jak by se měly ruské státní orgány o aktivitě žalobce dozvědět.

III. Obsah žaloby

6. Žalobce má za to, že žalovaný jeho žádost nesprávně vyhodnotil jako nepřipustnou dle § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu. V případě žalobce je rozhodující skutečností právě probíhající válka na Ukrajině, ve které Rusko vystupuje jako agresor. V souvislosti s válkou žalobci hrozí, že bude muset narukovat a účastnit se ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny. Žalovaný nepochopitelně klade žalobci za vinu, že tuto skutečnost neuváděl v rámci předchozí žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Je pravda, že již v této době bylo Rusko iniciátorem několika probíhajících ozbrojených konfliktů, to ale nelze srovnávat se situací, která vypukla po 24. 2. 2022. Žalobci nelze klást za vinu, že tuto skutečnost dříve neuváděl.
7. Válka na Ukrajině představuje tzv. totální konflikt. Ten přitom může představovat novou skutečnost, či zjištění ve smyslu § 11a odst. 1 zákona o azylu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2022, č. j. 3 Azs 379/2021-48, body 13, 16 a 21, a rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 6. 2022, č. j. 33 Az 50/2021-36, bod 35). Žalovaný měl žádost žalobce posoudit jako přípustnou a řádně se vypořádat s tím, zda jsou za aktuální situace dány důvody pro udělení mezinárodní ochrany žalobci.

IV. Vyjádření žalovaného

8. Žalovaný popírá oprávněnost žaloby, žaloba neprokazuje nezákonnost napadeného rozhodnutí. Žalovaný odkázal na obsah správního spisu, zejména na žádost o mezinárodní ochranu a údaje k ní poskytnuté, na rozhodnutí o prvotní žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany a na napadené rozhodnutí.

V. Posouzení věci krajským soudem

9. Žaloba je přípustná. Podala ji oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; „s. ř. s.“), ve lhůtě podle § 32 odst. 1 zákona o azylu. O žalobě soud rozhodl bez jednání, neboť pro to byly splněny zákonem stanovené podmínky (§ 51 s. ř. s.).
10. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s.ř.s. ve spojení s § 32 odst. 9 zákona o azylu) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
11. Podmínky přípustnosti opakované žádosti o mezinárodní ochranu stanovuje § 11a odst. 1 zákona o azylu. Žalovaný musí při posouzení přípustnosti opakované žádosti posoudit, zda (a) cizinec uvedl nebo se objevily nové skutečnosti nebo zjištění, které (b) nebyly bez vlastního zavinění cizince předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany

v předchozím pravomocně ukončeném řízení a (c) svědčí o tom, že by cizinec mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu.

12. Podle § 10a odst. 2 zákona o azylu pak platí, že „(j)e-li žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřípustná, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany.“
13. Unijní základ tohoto ustanovení představuje čl. 40 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany („procedurální směrnice“), který upravuje tzv. následné žádosti. V odst. 2 umožňuje členským státům nejprve provést předběžné posouzení toho, zda se objevily nebo zda žadatel předložil nové skutečnosti nebo zjištění týkající se posouzení, zda lze žadatele uznat za osobu požívající mezinárodní ochrany podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. 11. 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany („kvalifikační směrnice“). Musí se jednat o nové skutečnosti nebo zjištění, které významně zvyšují pravděpodobnost uznání žadatele za osobu požívající mezinárodní ochrany (odst. 3). Zároveň podle odst. 4 tohoto ustanovení mohou členské státy rozhodnout o dalším posuzování žádosti, pouze pokud dotýčný žadatel nemohl v předchozím řízení bez vlastního zavinění uvést skutečnosti uvedené v odstavcích 2 a 3 tohoto článku, zejména při využití svého práva na účinný opravný prostředek podle článku 46.
14. Podle čl. 42 odst. 2 procedurální směrnice mohou členské státy ve vnitrostátním právu stanovit pravidla pro předběžné posouzení podle článku 40. Tato pravidla mohou, mimo jiné (a) uložit dotýčnému žadateli povinnost, aby uvedl skutečnosti a předložil důkazy, které odůvodňují nové řízení, a (b) povolit, aby proběhlo předběžné posouzení pouze na základě písemného podání bez osobního pohovoru.
15. Jak vyplývá z rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011-96, odůvodnění správního rozhodnutí o zastavení řízení pro nepřípustnost opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany musí vždy obsahovat zdůvodněný závěr správního orgánu o tom, že žadatel v opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany neuvádí žádné nové skutečnosti či zjištění relevantní z hlediska azylu nebo doplňkové ochrany, resp. pokud takové skutečnosti či zjištění uvádí, pak pouze takové, které mohl uplatnit již v předchozí žádosti. Dále je žalovaný povinen posoudit, že nedošlo k takové zásadní změně situace v zemi původu, která by mohla zakládat opodstatněnost nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 10. 2017, č. j. 9 Azs 185/2017-38).
16. Ve věci není sporu o tom, že žalobce podal opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany. Tou se podle § 2 odst. 1 písm. f) zákona o udělení azylu rozumí *žádost o udělení mezinárodní ochrany podaná toutéž osobou před nabytím právní moci rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany nebo kdykoli po nabytí právní moci rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany*. Ze správního spisu vyplývá, že o první žádosti žalobce ze dne 29. 9. 2019 bylo rozhodnuto dne 23. 10. 2019 a toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 5. 11. 2019.

17. Podstatou sporu je otázka, zda změny, které nastaly v zemi původu poté, kdy bylo rozhodnuto o první žádosti žalobce o mezinárodní ochranu, resp. tvrzení žalobce založená na těchto změnách, opodstatňují posouzení jeho opakované žádosti v tzv. plném režimu. A soud musí dát zapravdu žalobci, že takové změny v zemi původu nastaly.
18. Žalobce především namítal, že v zemi původu probíhá (poté, kdy Ruská federace zahájila dne 24. 2. 2022 útok na Ukrajinu) částečná mobilizace a on odmítá bojovat na straně Ruské federace, neboť s válečným konfliktem na Ukrajině nesouhlasí. Pokud na toto tvrzení žalovaný reagoval tím, že armáda Ruské federace byla angažována v zahraničních konfliktech již v minulosti, a nejedná se proto o novou skutečnost, jedná se o reakci nepřipadnou, a to zejména s ohledem na povahu tohoto konfliktu a důsledky (skutečnosti), které jej doprovází. Takovou skutečností je právě i částečná mobilizace, na kterou žalobce poukazoval.
19. Skutečnost, že dne 21. 9. 2022 byla v Ruské federaci vyhlášena částečná mobilizace, lze považovat za obecně známou. K této události došlo poté, kdy byla první žádost žalobce zamítnuta, resp. poté, co byl ukončen soudní přezkum tohoto rozhodnutí žalovaného (vydáním usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2022, jímž byla kasační stížnost žalobce odmítnuta). Okolnosti týkající se mobilizace (vyhlášené z důvodu války na Ukrajině) tedy žalobce nemohl uvést v předchozím řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Uvedl je proto hned dne 13. 10. 2022, v opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany.
20. Pro řešenou věc jsou relevantní závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2022, č. j. 1 Azs 84/2022-61, č. 4419/2023 Sb. NSS, podle něhož *„(č)ástečná mobilizace v Ruské federaci je obecně známou skutečností, která může být relevantním důvodem pro žádost o udělení mezinárodní ochrany. Není však již obecně známou skutečností, jaký je skutečný rozsah mobilizace a jaké důsledky do práv žadatele bude mít. Posuzovat tato specifika mobilizace, a to, zda následný výkon vojenské služby může vést k přímé či nepřímé účasti žadatele na válečných zločinech či zločinech proti lidskosti, přísluší primárně správnímu orgánu, nikoliv soudu.“* V tomtéž rozsudku Nejvyšší správní soud také konstatoval, že *„(p)odá-li stěžovatel neprodleně poté, co mu bude doručen rozsudek Nejvyššího správního soudu, novou žádost o udělení mezinárodní ochrany a opírá-li ji o změnu bezpečnostní situace v Ruské federaci, která vyšla najevo v nynějším řízení před Nejvyšším správním soudem, představuje tato žádost projev vůle dle § 3 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, na základě jehož obsahu se lze důvodně domnívat, že došlo k podstatné změně okolností vztahujících se k možnému pronásledování nebo hrozbě vážné újmy (§ 3 odst. 2 téhož zákona). Správní orgán bude muset tuto žádost posoudit jako přípustnou s ohledem na závazek non-refoulement.“*
21. Citované závěry je nutno vztáhnout i na nyní posuzovanou věc. Důvody sdělované žalobcem jako důvody pro podání žádosti o mezinárodní ochrany (vyhlášení mobilizace v zemi původu poté, kdy Ruská federace zahájila válku na Ukrajině) je nutno vyhodnotit jako nové skutečnosti, které žalobce nemohl sdělit v předcházejícím řízení. Opakovanou žádost žalobce proto nebylo možné odmítnout jako nepřipustnou.
22. Mobilizace v zemi původu je s ohledem na povahu vedeného konfliktu skutečností, která podstatně zvyšuje pravděpodobnost uznání žalobce za osobu požívající mezinárodní ochrany. Žalovaný za takové situace měl rovnou vyhodnotit žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako přípustnou a věcně ji posoudit, a to mj. na základě pohovoru, který byl v daném případě na místě za účelem upřesnění tvrzení žalobce o hrozbě, že bude

muset do ruské armády narukovat. Tuto vadu v postupu žalovaného není možné zhojit doplňující obecnou argumentací v odůvodnění napadeného rozhodnutí, že povolávání k výkonu vojenské služby v ruské armádě nebo i nasazení do bojových operací po případné mobilizace patří k základním státoobčanským povinnostem.

23. Důvodem je skutečnost, že výkon vojenské služby, resp. jeho odepření, může být azylově relevantní, pokud by výkon vojenské služby mohl zahrnovat přímou či nepřímou účast žadatele o mezinárodní ochranu na mezinárodních válečných zločinech, zločinech proti lidskosti, jiných vážných nepolitických zločinech, nebo činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN, jak plyne z čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice. Pro závěr o relevanci mobilizace jako důvodu pro udělení mezinárodní ochrany srov. např. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. 11. 2022, čj. 41 Az 25/2022-92, bod 69–71, a tam odkazovanou judikaturu, zejména rozsudek Soudního dvora EU ze dne 26. 2. 2015 ve věci *Shepherd*, C-472/13, či dále rozsudek téhož soudu ze dne 19. 11. 2020, ve věci *EZ*, C-238/19).
24. Pokud žalovaný v odůvodnění doplnil, že mobilizace v Ruské federaci již skončila a jedinci proto nemohou být do armády odváděni, neodkázal na konkrétní informace a soud ve shromážděných podkladech takový jednoznačný závěr neshledal. Z informace Finské imigrační služby ze dne 31. 1. 2023 plyne, že se nepodařilo nalézt žádné informace z veřejných zdrojů o tom, jak bylo na hranici zacházeno se záložníky vracejícími se do Ruska ze zahraničí. K otázce, zda je možné, aby byl jedinec odveden k vojenské komisi přímo z letiště, či vlakového nádraží je ve zprávě uvedeno, že by policie podle zákona neměla jedince odvést k vojenské komisi. V minulosti se však v Rusku nezákonná praxe v tomto spočívající vyskytovala. Na základě těchto informací tedy není možné bez dalšího učinit závěr o absenci hrozby odvedení žalobce. Dosud shromážděné informace naopak svědčí o potřebě zabývat se žádostí žalobce standardním způsobem.

VI. Závěr a náklady řízení

25. Soud žalobě vyhověl, napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). V něm je žalovaný právním názorem krajského soudu vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). V dalším řízení bude povinností žalovaného se žádostí žalobce o udělení mezinárodní ochrany meritorně zabývat, a to zejména s ohledem na obavy žalobce související s hrozbou odvodu do armády Ruské federace.
26. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce byl ve věci úspěšný, náklady však nevyčísлил a ze spisu nevyplývalo, že by mu nějaké vznikly. Neúspěšnému žalovanému právo na náhradu nákladů řízení nenáleží.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 14. února 2024

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v.r.
samosoudkyně